

Abstract

*About Rescuing, Rescheduling and Reducing
Dealing with the Third World Debt Crisis in the 1980s: A Review of Theory and
Policy*

The analysis of dealing with the current debt crisis shows that a fundamental breakthrough in the current status-quo only occurred when the classical doctrine of combined debt as well as economic restructuring was enriched with elements of proper debt relief. As a consequence of its application, it seems that there is, indeed, some light at the end of the tunnel for most of the Severely Indebted Middle-Income Countries with a lot of bank debt (mainly Latin-American countries) to the extent that the Brady deals that are (to be) performed can start a virtuous circle of credible adjustment effort and renewed net capital inflows into sustainable growth. Most of Africa and (lately) Eastern Europe and the former Soviet Union, however, are confronted with a deep development crisis, for which more than massive (largely official) debt relief will be needed.

KATERN

Europa

Ten geleide

Het werd aangekondigd als een soort magisch jaar voor Europa, maar ondertussen heeft 1993 reeds heel wat van zijn betovering verloren. Denemarken toonde zich weinig enthousiast om deel uit te maken van de Europese Unie en stelde zijn veto tegen het Verdrag van Maastricht. In Frankrijk was slechts een zeer kleine meerderheid van de bevolking bereid om zich achter het Verdrag te scharen en Groot-Brittannië wenste een specifieke behandeling met betrekking tot zijn sociale politiek. De spanningen op de wisselmarkten namen toe. In september 1992 verlieten Groot-Brittannië en Italië het EMS, met een devaluatie van het pond en de lire als gevolg. In november 1992 was een algemene muntstabiliteit zeker nog niet bereikt. Binnen het EMS was een herschikking noodzakelijk met een devaluatie van de peseta en de escudo met 6 % als resultaat. Ook het Ierse pond en de Franse frank stonden begin december onder druk en interventies van de Banque de France waren noodzakelijk. Later, in Edinburgh, werden voor Denemarken een aantal uitzonderingsclausules bepaald bij het Verdrag van Maastricht, zodat de Denen zich in een nieuw referendum kunnen uitspreken over de Economische Unie.

De doelstellingen van de nieuwe Europese Unie lijken duidelijk nog niet allemaal bereikt. In het Verdrag van Maastricht wordt vermeld dat de Unie zich o.a. het volgende tot doel stelt:

“– bevordering van een evenwichtige en duurzame economische en sociale vooruitgang, met name door de totstandbrenging van een ruimte zonder binnengrenzen, door de versterking van de economische en sociale samenhang en door de oprichting van een economische en monetaire unie die uiteindelijk een gemeenschappelijke munt inhoudt, overeenkomstig de bepalingen van dit Verdrag”

(Verdrag betreffende de Europese Unie, ondertekend in Maastricht op 7 februari 1992, Titel I, Artikel B)

Men streeft dus naar een eenmaking op drie terreinen die ontegensprekelijk met elkaar verbonden zijn: het sociale, het economische en het monetaire. In dit themakatern komt een specifiek aspect van elk van deze drie domeinen aan bod.

Het is vooral de monetaire eenmaking die in de media heel wat aandacht kreeg naar aanleiding van de recente devaluatie van een aantal Europese munten. Begin december 1992 drukte Bundesbank-voorzitter Schlesinger zelfs zijn twijfels uit over de werking van het Europees Monetair Systeem, waarbij centrale banken door interventies hun munt moeten ondersteunen. Het realiseren en in stand houden van wisselkoersstabiliteit in de EG is blijkbaar niet zo eenvoudig te realiseren. Het is echter een noodzaak wanneer men naar een convergentie van de inflatie in Europa en naar prijsstabiliteit streeft.

Ad Huijser belicht de pogingen die de EG reeds ondernomen heeft om tot één munt te komen. Hij geeft een overzicht van de ontstaansgeschiedenis en de werking van het Europees Monetair Systeem (EMS). Door middel van verschillende maatstaven wordt het succes van het EMS gemeten. Dit succes is niet enkel afhankelijk van de gevoeligheid van het systeem voor externe schokken, maar vooral van de wijze waarop het systeem reageert op verstoringen van interne oorsprong. De auteur beperkt zich niet enkel tot theoretische beschouwingen rond deze problematiek, maar illustreert zijn bevindingen met empirisch materiaal.

Monetaire eenmaking is ondenkbaar zonder een gemeenschappelijke economische onderbouw. De economische activiteit in de lidstaten creëert ondermeer enorme behoeften aan energievoorziening. De oliecrisis hebben meer dan voldoende aangetoond dat een te sterke afhankelijkheid van bepaalde energievormen een grote weerslag kan hebben op het geheel van economische prestaties. Energie ligt immers aan de basis van elke moderne economische activiteit. Om zich tegen een te grote kwetsbaarheid te beschermen zijn de meeste Westeuropese landen gaan streven naar een grotere diversificatie van hun energiebronnen.

Leo Van Hove illustreert in zijn bijdrage dat dit diversificatieproces niet overal in West-Europa op dezelfde manier verlopen is. In België, Duitsland, Frankrijk en Italië kan men gelijklopende patronen herkennen die afwijken van de evoluties in Nederland en Groot-Brittannië. Ook het resultaat van de diversificatie is uiteenlopend. Op basis van concentratiemaatstaven kan men afleiden dat Italië (het minst gediversifieerd) gevoeliger is voor eventuele olieschokken dan Duitsland (het meest gediversifieerd). Men kan besluiten dat er nog steeds verschillen zijn in de

aanwending van diverse energiebronnen. Deze verschillen hebben niet enkel economische gevolgen, maar resulteren ook in verschillende milieu-effecten. Ook de inachtneming van het milieu is een streefdoel van de nieuwe Economische Unie (cfr. Titel XVI van het Verdrag van Maastricht).

In het Verdrag van Maastricht wordt, naast de monetaire en economische eenmaking, ook aandacht besteed aan de sociale aspecten van de Europese Unie, al hebben die in de pers heel wat minder aandacht gekregen. De houding van Groot-Brittannië ter zake bewijst dat de sociale eenmaking geen eenvoudige taak is.

Eric Faucompret en Patrick Dupont maken in hun bijdrage een kritische inventarisatie van het sociale beleid in de EG. Zij behandelen de belangrijkste realisaties vanaf het ontstaan van de EEG in 1957 tot op heden. Er wordt o.a. meer in detail ingegaan op het beginsel van het vrije verkeer van werknemers, de sociale bescherming van EG-migranten, het beginsel van gelijk loon voor gelijk werk, en het hete hangijzer van de sociale zekerheid. De auteurs besluiten dat hier nog heel wat te realiseren is, maar dat men de goede richting uitgaat. De debatten rond de sociale eenmaking worden immers meer en meer uit de ideologische sfeer gelicht, zodat de kans op succes dan ook toeneemt.

In dit katern kunnen wij uiteraard niet ingaan op alle problemen en aspecten van de nieuwe Europese Unie. Het is de bedoeling om met deze drie bijdragen te illustreren dat er reeds een lange weg is afgelegd naar een Europese Unie, maar dat het einde van de tocht misschien wel al in zicht maar zeker nog niet bereikt is.

Hilde Meersman